

421. Nowe stanowiska *Brachygluta trigonoprocta* (GANGLBAUER) (Coleoptera: Staphylinidae: Pselaphinae) w Polsce

New records of *Brachygluta trigonoprocta* (GANGLBAUER) (Coleoptera: Staphylinidae: Pselaphinae) in Poland

KEY WORDS: Coleoptera, Staphylinidae, Pselaphinae, *Brachygluta trigonoprocta*, new records, S. Poland.

Brachygluta trigonoprocta (GANGLBAUER, 1895) została wykazana z Polski przez WANKE w 1920 roku, a jedyne stanowisko w naszym kraju podane z nazwy dotyczy Cieszyna w Beskidzie Zachodnim (BURAKOWSKI i in. 1978: Kat. Fauny Pol., XXIII, 5: 1-356). Gatunek ten należy do niedawno zrewidowanej grupy gatunków, u których widoczne tergity odwłoka samców są zmodyfikowane (SABELLA i in. 2004: Revision der Paläarktischer Arten der Gattung *Brachygluta* THOMSON, 1859 (Coleoptera, Staphylinidae). 1 Teil. Muséum d'histoire naturelle, Genewa. 283 ss.). W obrębie polskich przedstawicieli rodzaju, samce *B. trigonoprocta* są bardzo charakterystyczne i łatwe do rozpoznania; para dużych, owłosionych guzów na trzecim widocznym tergicie odwłoka w połączeniu z dwoma wciskami po bokach i środkowym występem lub guzkiem na tergicie drugim, wciśniętym w wycięcie tergitu pierwszego, są cechami specyficznymi dla tego taksonu (jednak samice mogą być trudne do oznaczenia).

Brak danych z naszego kraju przez ponad osiemdziesiąt lat, sugerował niezwykle rzadkość występowania *B. trigonoprocta* w Polsce. Jest to gatunek zdecydowanie południowy, poza Polską stwierdzony dotychczas we wschodniej Hiszpanii, południowej Francji, Włoszech, Szwajcarii, Austrii, na Węgrzech, w południowych Niemczech, Czechach (Morawy), Słowacji, na południowo-zachodniej Ukrainie, w Słowenii, Chorwacji, Bośni-Hercegowinie, Serbii i Czarnogórze, Macedonii, północnej Albanii, Grecji, Rumunii i Bułgarii. Wyżej cytowana rewizja (SABELLA i in. 2004: ibid.), potwierdza występowanie *B. trigonoprocta* w naszym kraju na podstawie okazów pochodzących z kolekcji Instytutu Systematyki i Ewolucji Zwierząt PAN w Krakowie, jednak poza informacją „S-Polen” nie podano żadnych innych danych. W związku z tym uznaliśmy za uzasadnione lukę tę uzupełnić. Dane lokalizacyjne okazów będących podstawą wspomnianej informacji są następujące:

- Nowy Sącz (DV79), 27 VII 1892 – 1 ex., „nad Dunajcem zbierane w śmieciach podczas wielkiej wody”, leg. S. STOBIECKI.
- Rytro (DV78), 2 VI 1901 – 1 ex., „Konieczna, wys. 1100 m, pod korą na grzybach drzewnych”, leg. S. STOBIECKI.
- Gierałtowiczki (CA83) ad Głębowice (pow. Wadowice), 6 VIII 1904 – 1 ex., „nad strugą koło dworu, koło pól i łąk przyleśnych, na wilgotnym brzegu pod mchem i na odsypisku, wykurzone cygarem”, leg. S. STOBIECKI.
- Przemyśl vic., 24 ex. [bez bliższych danych odnośnie miejsca, daty i okoliczności zbioru], ex coll. T. TRELLA [najprawdopodobniej zbierane na początku XX wieku].

Wszystkie okazy oznaczył C. BESUCHET w 2002 roku.

W ostatnich latach udało się zebrać *B. trigonoprocta* na dwóch nowych stanowiskach:

- Beskid Sądecki, dolina rzeki Wielka Rostoka (DV77), 17 VIII 1991 – 1♂, leg. et coll. J. KALISIAK;
- Ojcowski Park Narodowy, obszar ochrony ścisłej Chełmowa Góra, okolice skałki „Ostry Kamień” (DA16), 1–13 VI 2004 – 1♂, zmodyfikowana pułapka ekranowa typu „Netcja” (wykonana z dwóch butelek PET po „Pepsi-Coli”) założona na powalanej, próchniejącej

jodle, w buczynie karpackiej (stary drzewostan bukowy z domieszką jodły, wchodzący w fazę rozpadu), leg. L. BUCHHOLZ, coll. P. JAŁOSZYŃSKI.

Dziękujemy kol. Danielowi KUBISZOWI z Muzeum Przyrodniczego ISiEZ PAN w Krakowie za udostępnienie danych dotyczących okazów *B. trigonoprocta* znajdujących się w zbiorach tego muzeum.

Paweł JAŁOSZYŃSKI, Poznań
Lech BUCHHOLZ, Ojcowski PN, Ojców
Jacek KALISIAK, Łódź

422. Rzadkie ciepłolubne gatunki ryjkowców (*Coleoptera: Curculionoidea*) z Mielnika nad Bugiem

Rare thermophilous weevil species (*Coleoptera: Curculionoidea*) from Mielnik on the Bug river

KEY WORDS: *Coleoptera, Rhynchitidae, Apionidae, Curculionidae*, faunistics, new records, E Poland, Mielnik near Siemiatycze.

Położone na skraju doliny Bugu stanowiska kserotermiczne w rejonie Mielnika koło Siemiatycz (UTM: FD30) są znane entomologom od kilkudziesięciu lat. Ze względu na lokalizację w dolinie dużej rzeki płynącej z południa oraz obecność praktycznie jedynych na piaszczystym Podlasiu wychodni kredowych ma tam swe ekstrazonalne stanowiska wiele kserotermofilnych, południowych gatunków owadów. Już w latach 60-tych XX wieku SZYMCZAKOWSKI (1965: Pol. Pismo ent., **35**: 225-257) podał stamtąd 8 kserotermofilnych gatunków ryjkowców, których większość znana była z nielicznych stanowisk na południu Polski. Kolejnych 11 rzadkich gatunków ciepłolubnych podali z Mielnika: WANAT (1998: Wiad. entomol., **17**: 49-53., 2004: Snudebiller, **5**: 139-143), GOSIK i współautorzy (2002: Wiad. entomol., **21**: 123-124), WANAT i GOSIK (2003: Nowy Pam. fizjogr., **2**: 31-52) oraz WANAT i COLONNELLI (2004: Ann. zool., **54**: 453-459). Podczas prowadzonych na szerszą skalę w latach 2003–2004 badań terenowych stwierdziłem tam występowanie kilkunastu dalszych, rzadko spotykanych gatunków ryjkowców, w większości ściśle związanych z murawami i zaroślami kserotermicznymi. Zostały one wymienione niżej wraz z bliższymi informacjami o okolicznościach stwierdzenia, a także o ich rozmieszczeniu w Polsce podanymi w oparciu o stosowne tomy „Katalogu fauny Polski” (BURAKOWSKI i in. 1992, 1995, 1997, 2000) oraz monografię kserotermofilnych ryjkowców Polski MAZURA (2001: Monogr. Fauny Pol., **22**: 1-378). Poza jednym zaznaczonym wyjątkiem, wszystkie gatunki złowione zostały w rejonie mielnickiego Zespołu Przyrodniczo-Krajobrazowego „Głogi”. Gatunki nowe dla Podlasia oznaczono gwiazdką.

NEMONYCHIDAE

Nemonyx lepturoides (FABRICIUS, 1801)

22 V 2005 – 1 ex. Monofag ostróżeczki polnej *Consolida regalis* GRAY, w Polsce poza krainami południowymi stwierdzony jedynie nad dolną Wisłą; w dolinie Bugu znany z Gródka i Sobiboru.

RHYNCHITIDAE

**Rhynchites bacchus* (LINNAEUS, 1758)

16 VI 2003 – 3 exx. W ostatnim 50-leciu odnotowany z kilku zaledwie stanowisk na Wyżnach Lubelskiej i Małopolskiej oraz nad dolną Wisłą.